

Forberedelser til vinterkunstgressbanen

Forslag til forskrifter om granulatflukt og konsekvensene av dette

Oslo, 15. september 2018

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	3
2. FORBEREDE KUNSTGRESSBANEN TIL VINTEREN.....	4
2.1 VINTERSTENGT BANE	4
2.2 VINTERÅPEN BANE	5
3. ERFARING MED NYE KUNSTGRESSYSTEMER	7
3.1 KORKFYLTE KUNSTGRESSBANER	7
3.2 SUKKERØR SOM INNFYLLSMATERIALE	8
3.3 CELLULOSE SOM INNFYLLSMATERIALE.....	8
3.4 KUNSTGRESS UTEN INNFYLL	8
4. FORSLAG TIL NYE FORSKRIFTER FOR BEHANDLING AV GUMMIGRANULAT	9
4.1 FORSLAG TIL NY FORURENSINGSLOV MTP IDRETTSBANER	9
4.2 HVILKE KONSEKVENSER FÅR DETTE FOR VÅRE KUNSTGRESSBANER?.....	10
4.3 FORBYGGENDE MILJØTILTAK	12
5. ANBEFALTE LEVERANDØRER AV UTSTYR OG TJENESTER.....	13
6. KONTAKTPERSONELL OG MENTORER.....	14
7. AVSLUTNING	14

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

1 INNLEDNING

Norges Fotballforbund vil, sammen med alle klubbene, kommunene og fylkene, bidra til at vi fortsetter kampen for å minimalisere gummigranulat på avveie, og da er det lov «å ha to tanker i hodet samtidig»:

- **Gode driftsrutiner**
- **Ryddet opp i gamle «synder»**

På noen kan det kanskje virke som det blir litt mye mas om dette, men når vi opplever at mange ennå ikke har ryddet opp rundt banene sine, må vi holde på med dette til vi har gode rutiner for å forhindre gummigranulat på avveie (utenfor spilleområdet).

I denne utgaven, av vår serie på 4, vil det bli tre hovedtema:

- 1: Forberede kunstgressbanen til vinteren, enten banen skal være vinteråpen eller stengt.**
- 2: Info om nye kunstgresssystemer**
- 3: Starte prosessen med å forberede miljørelaterte tiltak, det være seg om man planlegger en ny kunstgressbane, har en kunstgressbane som ikke skal rehabiliteres i løpet av de nærmeste årene eller kunstgressbaner som skal rehabiliteres innen relativt kort tid.**
Innenfor alle disse kategoriene ligger det mye miljøgevinst, bare man tar tak i de rette tingene.

Vi vet at det 1. januar 2019 vil komme nye forskrifter for bruk og drift av kunstgressbaner i et miljøperspektiv. Dette må vi bare akseptere.

Noe av dette kan vi allerede nå forberede oss på og gjøre noe med og noe må nødvendigvis ta litt lengre tid.

Når Norges Fotballforbund eller kretsenes representanter er ute på klubbetok, tar vi gjerne en titt i og rundt banen og opplever ofte at de som til daglig frekventerer sin kunstgressbane, gjerne ser seg litt »blind» på hvordan statusen er på banen. Dette kan og må vi gjøre noe med, ved at man internt i klubben kan ta på seg et noe mer kritisk blikk en gang i blant.

Før vi går gjennom denne utgavens temaer, oppfordrer vi alle til være sammen for å gjøre våre kunstgressbaner til gode forbilder i miljødebatten.

Kanskje skal vi omskrive fotballjentenes slogan «Sterkere sammen» til at vi alle kan «Bli bedre sammen».

Oslo, 15. september 2018

Anleggssjef Ole Myhrvold
Norges Fotballforbund

Anleggskonsulent Geirfinn Kvalheim
Norges Fotballforbund

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

2 FORBEREDE KUNSTGRESSBANEN TIL VINTEREN

Det er kun to alternativer hva gjelder en kunstgressbanes vinterskjebne.

- Vinterstengt bane
- Vinteråpen bane

Felles for disse to alternativene er at man tidlig må bestemme seg for om banen skal være vinterstengt eller vinteråpen. Begge alternativene vil medføre noen konsekvenser og ikke minst forberedelser.

Det som også ligger i kortene når de nye forskriftene trer i kraft 1.1.19, er at gummigranulat ikke skal forekomme utenfor kunstgressbanen enten man brøyter jevnlig vinterstid eller når man åpner banen etter vinteren.

2.1 Vinterstengt bane.

Det er alltid slik at når man skal legge ting til siden for en periode, må man også legge forholdene til rette slik at det er lett å ta dem i bruk etter at perioden er over. Slik er det også med en vinterstengt kunstgressbane.

Normalt er det ikke noe problem å la banen snø ned om vinteren. Noen lar den ligge og venter til våren med å ta den opp igjen, mens andre islegger banen eller bruker den som skistadion. Felles for de to siste alternativene er at man må være meget varsom med bruk av maskinelt utstyr, slik at man unngår å sette skjær eller plog ned i kunstgresset. Det er vanskeligere å ha kontroll på dette når banen er dekket av snø enn om man har en ren kunstgressbane. Da har man hele tiden kontroll på hvor lavt vedlikeholdsutstyret er stilt og ikke minst er underlaget helt plant. Mye av dette er omtalt i vårt infoskriv av 1.2.18.

2.1.1 Kunstgressbanen før vinteren setter inn

2.1.1.1 Rifter og løse skjøter

På høsten må man gå over hele banen for å se om det er skjøter som har løsnet eller det har oppstått revner i kunstgressdekket. Dette må repareres (les: limes) så hurtig som mulig og helst i tørt vær, tørr kunstgressbane og med temperatur godt over 0. Dersom det er løse fliker når banen åpnes om våren, er det store muligheter for at disse skadene eskalerer ved mekanisk påvirkning. Ved mindre skader kan man f.eks. bruke Multibond som fås kjøpt hos Biltema. Tec 7 er dårlig egnet. Ved større skader bør man kontakte kunstgressleverandøren for og få kjøpt tokomponentlim.

2.1.1.2 Dyprensing og eventuelt etterfylling av gummigranulat.

Dette bør utføres om våren.

2.1.2 Vedlikeholdsutstyr

Når man avslutter vedlikeholdet om høsten, må man gå over alt av vedlikeholdsutstyr og maskinpark, slik at det er klar til bruk og uten skader når man starter opp igjen. Det er viktig at man legger inn gode rutiner på dette. Det er mye hyggeligere å finne frem driftsmateriell om våren som er klar til bruk. Det er ikke alt som skal repareres eller skiftes ut som kan fremskaffes på kort sikt. På denne tiden av året har man mulighet til å vente litt, mens man om våren alltid har dårlig tid.

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

2.1.2.1 Slodd

Denne skal renses helt for løse kunstgressfibre og eventuelt andre gjenstander, spyles og settes på et sted hvor den ikke utsettes for skader. Dersom den er slitt, bør det kjøpes inn erstatningsutstyr. Den skal heller ikke stå på bustene i vinteropplaget.

2.1.2.2 Harv

Også denne må gjøres grundig ren og ødelagte spiler må erstattes. Dette må du ikke vente til våren med å utføre. Denne skal også stå lagret et sted hvor den ikke blir skadet og skal heller ikke stå på spilene. Gjør den det, kan de fort bli skadet og miste spensten.

2.1.2.3 Traktoren

Traktorer blir ofte brukt til andre gjøremål om vinteren, men når man setter annet driftsutstyr bort for vinteren, bør også traktoren sjekkes for oljelekkasjer (både motor og hydraulikk), hjul og lager og det som bør repareres og skiftes, bør gjøres nå.

2.1.3 Området rundt kunstgressbanen

Også her er det viktig at man har en god plan for hvordan man åpner kunstgressbanen når våren kommer. Vi vet at det etter all sannsynlighet vil ligge et islag over banen på 5-10 cm. Å frese ut snøen over dette islaget medfører ingen risiko for granulatlukt, men normalt kommer det flere snøfall etter at banen er tatt opp og dermed må man også brøyte banen flere ganger. Da er det en viss risiko for at gummigranulat følger med snøen ut. Dette må vi ha en god plan for å løse. I følge Miljødirektoratets forslag til forskrifter vil det på sikt kun være mulig å deponere snø på faste underlag. Dermed vil grus- eller gressunderlag være uaktuelt. I et kort tidsperspektiv kan det virke som det tillates veiduk eller presenning. Det betyr at det kun vil bli tillatt å deponere granulatholdig snø hvor det er så rent at man kan ta det opp om våren og tilbake føre det i banen.

Dersom det skal transporteres snø ut av området, skal det under ingen omstendigheter inneholde gummigranulat eller andre innfyllsmaterialer.

2.2 Vinteråpen bane.

I tidspunktet mellom sesongslutt og før man går i gang med vintervedlikeholdet, har man god tid til å gå over å reparere skader på kunstgresset og vedlikeholdsutstyret. Det er viktig at man legger inn gode rutiner for dette. Det som er omtalt i pkt 2.1 , kan også gjelde for gode forberedelser til vintervedlikehold, mens ulikheten er at man nå må planlegge vintervedlikeholdet godt.

- Hvor skal snøen legges, både ved normalt snøfall, men også for en vinter hvor det kommer mye snø?
- Hvem skal brøyte banen og har de kunnskaper nok?
- Hvilke brøyteredskap er man i besittelse av og er dette i god stand?
 - Traktor
 - Brøyteskjær
 - Snøfres
 - Slodd.

PS: Harv bruker vi ikke om vinteren.

Dette kapittelet omfatter kun forberedelser og ikke den operative driften. Det ble omtalt i vår 1.utgave som ble utgitt 1.2.18. Dersom du ikke har denne, kan du få den ved å kontakte en av oss. Kontaktdata finner du på side 15.

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

2.2.1 Hvor skal snøen legges?

Historiske fakta viser at vi nok kunne ha vært bedre til å ta vare på gummigranulatet i forbindelse med vinterbrøyting. Dette har dessverre resultert i store og langvarige medieoppslag. Temaet er viktig, men dimensjonen på antall tonn som forsvinner ut i naturen er basert på mye synsing og lite fakta. Vi vil fra 1.1.19 få noen føringer på hvordan vi skal forholde oss mht gummigranulat på avveie. Det kan vi faktisk gjøre noe med, men det må for manges vedkommende bli en holdningsendring, mens det er mange som virkelig har tatt tak for å redusere, ja kanskje til og med gjort tiltak for å fjerne problemet. Det koster litt å rydde opp i «gamle synder», men på sikt vil vi både spare både penger og miljøet rundt oss.

Alle må nå innta en 100 % ærlig tilnærming til dette ved å gå rundt kunstgressbanen for å sjekke hvordan det ser ut og hva som kan gjøres og ikke minst iverksette tiltak (les: samle opp alt som ligger rundt banen – NÅ!). Det foreligger nå noen forslag til forskrifter fra Miljødirektoratet. Disse vil bli innskjerpet ytterligere dersom vi ikke gjør noe for å få ned granulat på avveie (utenfor baneområdet). Dette må vi akseptere. I korthet går dette ut på at det på sikt kun vil være tillatt å deponere snø på fast underlag. Dermed vil grus- eller gressunderlag være uaktuelt. I et kort tidsperspektiv kan det virke som det tillates veiduk eller presenning.

Dette betyr at det fra nå kun vil bli tillatt å deponere granulatholdig snø på steder hvor det er så rent at når snøen har tint, kan man ta opp granulatet og tilbakeføre det i banen.

Det man kan tolke av dette er at alle som skal ha vinteråpen bane, allerede nå bør startet prosessen med å tenke alternativt snødeponi på sikt, f.eks. ved å legge fast dekke som asfalt på steder hvor snøen skal brøytes. Kommende vinter (2018/19) er det kun veiduk eller presenning som gjelder som underlag i tillegg til asfalt. Enten kan man legge dette ut tidlig og belegge med sandsekker eller man kan vente til første snøfallet og frese snø over slik at det ligger rolig. Ulempen med det siste er at snøen kan tine og dermed er det en viss fare for at duken eller presenningen krøller seg/blåser bort.

Noen vintre kommer det mer snø enn andre. Da er det viktig at man også planlegge flere snøscenarier.

- Hvor legges snøen for en normal vinter?
- Hvor legges snøen for en vinter med mye snø?
 - Har vi lagt ut duk eller presenning for å dekke begge alternativene?

Bred og ren asfaltflate for snødeponi om vinteren Alternativt kan man legge snøen på friidrettsbanen

2.2.2 Hvem skal brøyte banen og har de kompetanse nok?

Vi vet at snøbrøyting flere steder er basert på dugnad og da er det viktig at det personellet som skal utføre vintervedlikehold har grundig opplæring, slik at det blir riktig utført. Gode redskaper og dyktig mannskap gjør at resultatet blir bra. Også her er det viktig at man har personell tilgjengelig når snøen laver ned og de involverte vet hvem som gjør hva til hvilken tid. Selve brøyteprosessen er omhandlet i vår utgave av 1.2.18, så det kommer vi ikke nærmere inn på her.

Alle de involverte må få grundig innføring i hvor snøen kan brøytes og med hvilke utstyr.

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

2.2.3 Hvilke brøyteredskap er man i besittelse av og er dette i god stand?

Ved å henvise til pkt 2.1.2 – Vedlikeholdsutstyr, har man tatt som forutsetning at alt av brøytemateriell er god preparert og i god stand for en lang vintersesong. Noe vil alltid trenge reparasjon og vedlikehold i løpet av vinteren. Kanskje har man behov for reservedeler? Da er det viktig at man har god oversikt over hvor man kjøpt får tak i dette, dersom man da ikke allerede er så godt forberedt at man har kjøpt inn et lite reservedelslager.

3 ERFARING MED NYE KUNSTGRESSYSTEMER

NFF vil fortsette å bidra til å finne gode kunstgresssystemer for utøverne våre. Dette omfatter også gode innfyllsmaterialer, både en forbedring av eksisterende granulater og granulater fremstilt av helt nye typer materialer. NFF er imidlertid bekymret for de valg av kunstgress som nå tas av mange, uten at systemene er utprøvd over tid.

Tester både nasjonalt og internasjonalt viser at kunstgressbaner med gummigranulat fra oppmalte bildekk har de beste spillegenskapene, er billigst og har flere gode miljøegenskaper.

- Et dekk står ca 4,5 – 5 år på en bil.
- Deretter blir det knust, rensset og brukt mellom 10 og 12 år på en kunstgressbane.
- Når kunstgresset rehabiliteres, blir det aller meste sendt til Danmark for resirkulering og noe til gjenbruk. Faktisk gjenbrukes eller resirkuleres hele 99 % av det rehabiliterte kunstgresset.
 - Sand gjenbrukes
 - Gummigranulatet blir bl.a. omstøpt til støtplater i barnehager og lekeplasser, underlag for arbeidere i produksjonshaller, støtdempende underlag for kunstgress m.m.. Det beste blir brukt som etterfylling i kunstgressbaner.
 - Kunstgresset blir malt opp og brukt i plastmaterialer i forskjellige produkter. Det foregår nå forsøk med å lage nye kunstgressfibre av brukt kunstgress.

3.1 Korkfylte kunstgressbaner

I Norge ble den første kombinerte kork/kokosbanen etablert i Tønsberg i 2010. Det er var en bane med undervarme. Spillerne uttrykte at var greit å spille på sommerstid, men ikke brukbart på vinteren. Dette ble byttet ut med gummigranulat etter ca 3 år. I en hall i Oslo ble det også lagt kork. Etter tre år måtte også dette skiftes ut da det smuldret opp og ble til støv som la seg overalt i hallen og ikke minst ble det pusteproblemer for utøverne der. I Fredrikstad ble det lagt kork i en rehabilitert bane uten undervarme i 2016. Denne banen hadde vært vinteråpen i alle år frem til sist vinter (2017/18). Også her frøs korken og ble hard. NFF var på en befaring våren 2018 og da var mye av korken forsvunnet mellom 16-meterne. Likeledes måtte Oslo Kommune etterfylle en korfylt bane etter 2 år med hele 30 kbm.

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

3.2 Sukkerrør som innfyllsmateriale

Granulat fremstilt av sukkerrør ble introdusert for 3 år siden, og ble brukt i to haller og 4 utendørs baner. Tilbakemeldingene har ikke vært gode, hverken fra spillere eller de som vedlikeholder banene. De fleste stedene er nå dette granulatet byttet ut med granulat fra oppmalte bildekk.

Produsenten melder nå at de har forbedret produktet, og har relansert det. 2 baner har hittil fått dette granulatet, men noen erfaring med produktet vil vi ikke få før tidligst neste år.

3.3 Cellulose som innfyllsmateriale

Et norsk firma har utviklet et granulat som nå testes ut på ei kunstgressløkke i Oslo og det vil innen kort tid også bli testet ut på en 11-er bane. Dette er så nytt at man ikke kan konkludere verken med spillegenskaper eller støtte for fiberen. Også dette vil bli nøye testet og utprøvd for man konkluderer om dette er et produkt for fremtiden.

3.4 Kunstgress uten innfyll

Dette systemet har mange flere fibre pr. m2 enn et kunstgress med granulat og underliggende fibre som skal erstatte granulatets mykhet. Det kan ha 10 mm sand i bunnen for å oppnå stabilitet. Sanden erstatter altså ikke granulat, noe flere har hevdet. Det er heller ikke et «4. generasjon» system slik det har vært påstått, men i realiteten et system som har vært på markedet i flere tiår. Det har imidlertid blitt lite benyttet, da spillerne ikke har likt det og det blir fortere slitt enn et kunstgress med granulat. Det at kunstgresset har tettere med fiber, tilsier en produksjon med betydelig mer utslipp av klimagasser enn et ordinært kunstgress med granulat fra oppmalte bildekk eller fra kork. NFF er meget skeptiske til denne type kunstgress, og anmoder sterkt om at systemet ikke overtar for kunstgress med granulat før ytterligere erfaringer med de nyeste typene er innhentet.

Nye Råde Stadion kunstgress

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

4 NYE FORSKRIFTER FOR BEHANDLING AV GUMMIGRANULAT

«Stortinget ber regjeringen innføre et regelverk som sikrer at effektivt utstyr for oppsamling av gummigranulat fra eksisterende og nye kunstgressbaner tas i bruk med virkning fra 1. januar 2019»

Dette har medført at Miljødirektoratet har innhentet hjelpe fra flere hold for å finne metoder for å redusere, eller aller helst bekjempe, gummigranulat på avveie.

Norges Fotballforbund stiller seg bak slike tiltak, men de må være basert på en gjennomførings-tid som gjør at alle baneiere og driftere har mulighet til å rydde opp i dette.

4.1 Forslag til ny forurensingslov mtp idrettsbaner

Forslag til nye de nye forslagene vil gi en klar pekepinn på områder som direkte vedrører våre kunstgressbaner. Selv om dette ikke blir 100 % ordlyden, gi den en god pekepinn på hva vi kan forvente oss.

§ 23A-4. Krav til idrettsbaner

Utendørs idrettsbaner der plastholdig løst fyllmateriale brukes skal ha

- a) en fysisk barriere rundt idrettsbanen som hindrer at plastholdig løst fyllmateriale spres utenfor banen. Minst 20 centimeter av barrierens høyde, målt fra bakken, skal være tett.*
- b) løsninger for håndtering av drenevann og overvann som sikrer oppsamling av løst plastholdig fyllmateriale slik at dette ikke spres utenfor banen, og*
- c) tiltak som hindrer at plastholdig løst fyllmateriale spres utenfor banen via brukere av banen.*

Innendørs idrettsbaner der plastholdig løst fyllmateriale brukes skal ha

- a) løsninger for å hindre at plastholdig løst fyllmateriale havner i avløpsvannet, og*
- b) tiltak som hindrer at plastholdig løst fyllmateriale spres utenfor banen via brukere av banen.*

Den ansvarlige for idrettsbanen skal sørge for at kravene i denne bestemmelsen oppfylles.

§ 23A-5. Informasjonsplikt

Den ansvarlige for idrettsbaner der plastholdig løst fyllmateriale brukes skal sørge for å informere brukerne av idrettsbanen om spredning av plastholdig løst fyllmateriale og tiltak for å redusere risikoen for slik spredning.

§ 23A-6. Rydding og deponering av snø

Den ansvarlige for idrettsbaner der plastholdig løst fyllmateriale brukes, skal sørge for at snø som ryddes av idrettsbanen, deponeres på eget område for snødeponering på eller utenfor banen. Området for snødeponering skal ha et fast underlag og være utformet med en fysisk barriere som sikrer at plastholdig løst fyllmateriale forblir innenfor idrettsbanen eller snødeponiet frem til det håndteres i tråd med § 23A-7.

§ 23A-7. Håndtering av oppsamlet plastholdig løst fyllmateriale

Den ansvarlige for idrettsbaner der plastholdig løst fyllmateriale brukes skal sørge for at oppsamlet fyllmateriale i størst mulig grad gjenbrukes på idrettsbanen eller på andre idrettsbaner som oppfyller kravene i denne forskriften, eller leveres til lovlig avfallsanlegg.

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

§ 23A-8. Kunnskaps- og dokumentasjonsplikt

Den ansvarlige for idrettsbaner der løs plastholdig fyllmateriale brukes, skal sørge for å ha kunnskap om og dokumentasjon på

- a) hvor mye plastholdig løst fyllmateriale som årlig er fylt på idrettsbanen og hva fyllmaterialet består av,*
- b) hvor mye plastholdig løst fyllmateriale som årlig er fjernet fra banen og hvordan denne er håndtert,*
- c) hvilke tiltak som er gjennomført på idrettsbanen for å sikre oppfyllelse av kravene i denne forskriften, og*
- d) hvilke vurderinger og tiltak som er gjennomført for å overholde substitusjonsplikten i § 23A-9.*

Dokumentasjonen skal tas vare på i minst 5 år og være tilgjengelig ved kontroll eller på forespørsel fra forurensningsmyndigheten.

§23A-9. Substitusjonsplikt

Den ansvarlige for idrettsbaner der plastholdig løst fyllmateriale brukes, skal vurdere om det finnes alternativ som medfører mindre risiko for spredning av plastholdig løst fyllmateriale utenfor banen. Den ansvarlige skal i så fall velge dette alternativet hvis det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.

4.2 Hvilke konsekvenser får dette for våre kunstgressbaner?

Disse forskriftene vil gi alle involverte en ny måte å tenke på hva gjelder drift og vedlikehold. Vi må nok si at noen har «en vei å gå» mht holdning for å ta bedre vare på gummigranulatet.

Per skrivende stund er det ca 1.130 stk 11-er baner i Norge. Primært er det baner som vinterdriftes hvor utfordringen er størst. Av disse er det ca 450 baner som er åpen hele året, hvorav ca 350 av disse ligger fra Agder til Møre og Romsdal, et område som har relativt få dager med snøbrøyting. Da har vi igjen ca 100 kunstgressbaner fra Telemark, via indre Oslofjord, indre Østlandsområdet og opp til Trøndelag hvor det på en normal vinter kommer en del snø. Her skal man nok ha et årvåkent blikk på granulat på avveie, og dermed ha ekstra fokus på problemstillingen. La oss nå sammen vise at vi gjør noe med dette, og her kommer noen gode råd, basert på forslag til nye forskrifter;

4.2.1 Baneiere må dokumentere at det er gjort tiltak som hindrer spredning av granulat utenfor definert baneområde.

Dette vil innebære at alle drifts – og vedlikeholdstiltak som utføres, må det føres logg over.

Det være seg fra daglig vedlikehold til dyptrensing, opptak av granulat og eventuelt etterfylling.

Det er viktig å innarbeide gode rutiner for vedlikeholdet, og registrere/loggføre de tiltak som gjøres.

Det finnes flere måter dette arbeidet kan organiseres på, tilpasset hver enkelt klubb.

4.2.2 Granulat utenfor banen skal enten legges tilbake i banen eller fjernes/deponeres.

Etter en vintersesong med mye snøbrøyting vil det komme noe granulat utenfor baneområdet, men det kan virke som at det på sikt kun skal være deponert på et område med fast underlag (asfalt, friidrettsdekke, kunstgress e.l.). På kort sikt (vinteren 2018/19) gis det åpning for å bruke veiduk eller presenning, men det vil nok snart gå over til krav om fast dekke.

Under ingen omstendigheter skal det brøytes granulatholdig snø på grus- eller gressflater.

Dersom man ikke har slike muligheter, må spilleflaten reduseres.

La oss være enige om at dette nå blir en slutt på!

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

4.3 Forebyggende miljøtiltak

Mange av tiltakene som blir forespeilt, er det allerede mange baneiere som har etablert/installert. Det er viktig at man har et meget reflektert forhold til hvilke tiltak som bør etableres på den enkelt banen utfra vinterdrift eller ikke, avstand fra spilleflate til sluker og kummer, drenssystem (om det er etablert sugedrens og/eller samledrens eller om drensvann går rett i undergrunnen), avstand fra spilleflate til klubbhus og garderober og ikke minst arealmessig tilgjengelighet.

4.3.1 Fysiske barrierer rundt baneområdet.

Mange kunstgressbaner har i dag ringmur med gjerder for reklameplakater eller bare gjerde som går helt i bakken. Bak her skal det ikke måkes/freses snø dersom det ikke ligger til rette for det mht fast dekke utenfor disse installasjonene. De som ikke har slik fysiske barrierer, kan støpe en ringmur på eksempelvis 20 – 30 cm over bakkenivå og ikke brøye noe snø over, evt. sette opp et tett gjerde.

4.3.2 Sandfang/filtre i drenssystemet på anlegget.

De aller fleste banene har sandfangkummer. Det er viktig at man med jevne mellomrom tømmer disse for småstein og granulat. Før man går til innkjøp av dyre kumfiltre, kan man enkelt kjøpe inn veiduk kl 2 som legges 20 -30 cm ned i kummer/sluket og låses fast med topplokket. Denne duken er meget vanngjennomtrengelig, mens granulat og andre mindre partikler blir liggende igjen og man kan enkelt sjekke om det er forekomster av uønskede partikler der. En annen, men noe mindre holdbart, er å legge myggnetting under kumlokket/sluket.

4.3.3 Rutiner for fjerning av granulat fra klær og sko.

Vi må alle gå sammen for å bedre holdningene til spillere og andre brukere av kunstgressbanen slik at alle børster av seg granulat før de forlater banen. Dette må vi legge til rette på en slik måte at det blir enkelt å gjøre dette. Løsningen er å etablere en galvanisert stålrister med drengum under i sluser inn og ut av banen. Her finnes sikkert mange gode lokale og prisgunstige løsninger, men også skreddersydde løsninger.

Som motivasjon bør det også sette opp en plakat med en enkel forklaring i utgangen og gjerne en benk. Se bilde under.

4.3.4 Rutiner for fjerning av granulat på kjøretøy og driftsutstyr.

Når kjøretøy og driftsutstyr forlater baneområdet, vil det nok også på disse være rester av gummigranulat. Her kan det se ut som det kommer føringer som tilsier at også dette må rengjøres over en rist i kjøreport.

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

4.3.5 Oppsamling, rensing og tilbakeføring av granulat.

Tidlig på våren, når snøen har tint, er det bare å kalle inn til dugnad. Nå skal alt gummigranulat som enten ligger på fast underlag eller duk/presenning samles opp og føres tilbake i banen. Det er flere oppsamlingsmetoder, som sugebil, traktor med oppsugingsenhet eller kanskje en sterk løvblåser som kan blåse granulatet tilbake. I utgangspunktet skal slikt granulat være rent nok til å tilbakeføres i spilleflaten, men dersom det ikke er det, bør den solles eller bruke trommelrenser. I alle disse tilfellene bør kunstgressbanen dyprenses etterpå. Bilde: Ny type rensetrommel.

4.3.6 Sette av egnet plass for snølagring, helst med fast dekke og/eller fiberduk.

Selv om vi har omhandlet dette i pkt. 2.2.1, gjentar vi gjerne at det på sikt kun vil være mulig å deponere snø på fast underlag. Dermed vil grus- eller gressunderlag være uaktuelt. I et kort tidsperspektiv kan det virke som det tillates veiduk eller presenning.

Det betyr at det fra nå kun vil bli tillatt å deponere granulatholdig snø på steder hvor det er så rent at når snøen har tint, kan granulatet tas opp og tilbakeføres til banen..

Det man kan tolke av dette er at alle som skal ha vinteråpen bane, allerede nå bør starte prosessen med å tenke alternativt snødeponi, f.eks. ved å legge fast dekke som asfalt på steder hvor snøen skal brøytes. Kommende vinter (2018/19) er det kun veiduk eller presenning som gjelder som underlag i tillegg til asfalt. Enten kan man legge dette ut tidlig og belegge med sandsekker eller man kan vente til første snøfallet og frese snø over slik at det ligger rolig. Ulempen med det siste er at snøen kan tine og krølle seg eller blåse bort.

Ved bruk av snøfreser, vær sikker på at snøen havner på egnede plasser, og ikke i omgivelsene utenfor anlegget.

**TAKK
FOR AT DU
DELTAR AKTIVT
FOR Å IVARETA
MILJØET RUNDT
KUNSTGRESSBANENE
VÅRE**

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

5: ANBEFALTE LEVERANDØRER AV UTSTYR OG TJENESTER TIL DRIFT AV KUNSTGRESSBANER .

TYPE UTSTYR	TYPE-BETEGNELSE	FORHANDLER	HJEMMESIDE
Traktor	Fendt	Eikmaskin	www.mascus.no/eikmaskin-as
	Massey Fergusson	Eikmaskin	www.mascus.no/eikmaskin-as
	Valtra	Eikmaskin	www.mascus.no/eikmaskin-as
	John Deere	Felleskjøpet	www.felleskjopet.no/maskin1/john-deere-traktor
	Kubota	Svenningsens	www.svenningsens.no
	Carraro	Lier Traktor	www.liertraktor.no
	Yanmar	HH Maskin	www.hh-maskin.no
	Kioti	Hako Ground Garden	www.hako.no
Overflaterens	ATC	Unisport	www.unisport.com
	Redexim	Felleskjøpet	www.felleskjopet.no
Harv	Redexim rake	Felleskjøpet	www.felleskjopet.no
	Wiedenmann Terra Rake	Svenningsens	www.svenningsens.no
	Eget merke	Lier Traktor	www.liertraktor.no
	Eget merke	Unisport	www.unisport.com/nb/vedlikeholdsmaskiner
	HB 210/240	Parkmaskiner	www.parkmaskiner.com
Kombi harv/slodd	Hammer	Parkmaskiner	www.parkmaskiner.com
	Redexim Verti-Comb	Felleskjøpet	www.felleskjopet.no/maskin/park-og-anlegg/redskap-kunstgress
	Eget merke	Lier Traktor	www.liertraktor.no
	Rededexim	Felleskjøpet	www.felleskjopet.no
Slodd	Wiedenmann Terra brush	Svenningsens	www.svenningsens.no
	Eget merke	Unisport	www.unisport.com/nb/vedlikeholdsmaskiner
	Eget merke	Lier Traktor	www.liertraktor.no
Sugeutstyr	K-suger	DMR	www.gmr.dk/import/k-vognen/k-suger
	Sugebiler	Ragn Sells	www.ragnsells.no Kontaktdata: per.hallerud@ragnsells.com Mobil: 410 08087
Oppsugings-tjenester	Sugebiler	Norva 24	www.norva24.no Kontaktdata: oystein.ulsnes@norva24.no Mobil: 406 20264
	Oppsuging og utlegging	Greensport	www.greensport.no v/ Truls Amundsen
	Oppsuging og rensing	Turf Cleaner	www.turfcleaner.no Kontaktdata; Knut Eilertsen Mobil: 907 56073
	Kumfilter	Ulefos Jernværk	www.ulefos.com/produkter/bygg-og-anlegg/granulatfanger/
	Granulatfilter	Heimdal Industriservice	www.miljobaner.no

Det finnes helt sikkert flere som kan levere slikt utstyr, men dette er det som er mest brukt på våre kunstgressbaner.

DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANEN

6: KONTAKTPERSONER OG MENTORER FOR VEDLIKEHOLD AV KUNSTGRESSBANER.

	Navn	Mobil	Mailadresse
Anleggssjef Norges Fotballforbund	Ole Myhrvold		ole.myhrvold@fotball.no
Anleggskonsulent NFF (Finnmark, Hålogaland, Nordland, Trøndelag, Indre Østland, Akershus)	Ove Halvorsen	905 42219	ove.halvorsen@fotball.no
Anleggskonsulent NFF (Nordmøre og Romsdal, Sunnmøre, Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland, Agder)	Jon Asgaut Flesjå	970 5112	JonAsgaut.Flesja@fotball.no
Anleggskonsulent NFF (Troms, Østfold, Oslo, Telemark, Vestfold, Buskerud)	Geirfinn Kvalheim	906 80006	geirfinn.kvalheim@fotball.no
Mentor Vestfold, Buskerud, Østfold	Tor Mjøen	900 48584	tor@parkmaskiner.com
Mentor Oslo Kommune	Per Øien Ola Kjos	916 73843 984 52488	per.oien@bym.oslo.kommune.no ola.kjos@bym.oslo.kommune.no
Mentor sentrale Østland	Egil Ekrehagen Eivind Skjolden	900 58599 922 33100	egil.ekrehagen@gmail.com eivindks@online.no
Mentor Telemark	Viktor Arvesen	922 46467	viktor.arvesen@gmail.com
Mentor Troms	Ronald Martinsen	950 69595	martinsen.ronald@gmail.com

7: AVSLUTNING

Da sitter du med det siste av 4 utgivelser som hele tiden har hatt som målsetting først og fremst gi vår oppvoksende slekt gode kamp- og treningsforhold rundt i lokalmiljøene.

Videre har vi også lagt stor vekt på det faktum at vi bør og må bli flinkere til å ta vare på miljøet rundt banene våre.

Da starter vi med oss voksne, som må gå foran som gode eksempler, så får de unge komme etter.

- Vi kan gjøre noe med dette!
- Dere kan gjøre noe med dette!
- Klubbens medlemmer kan gjøre noe med dette!
- - slik at vi alle blir bedre – SAMMEN

La oss ta et krafttak nå – for så å holde et rent og ryddig område også utenfor banen.

Vi må starte med oss selv: Ta gode idrettsvenner på en tur rundt banen og registrer hvordan det ser ut.

Her må dere være dønn ærlige. Alt av gummigranulat som ligger der skal tas opp.

Det er ingen som på sikt verken kommer og tar det opp for dere eller dekker over!

Kall sammen til dugnad og rydd opp. Dersom dere er mange blir dette et miljøtiltak i klubben i dobbel forstand.

Vi i NFF håper dere har fått noen input som gjør at våre unge skal få gode kunstgressbaner å trene på og at dere har fått noen gode råd og tips på hvordan vi kan ta vare på de flott idrettsfasilitetene vi har.

Når de nye forskriftene fra Miljødepartementet trer i kraft, kommer vi tilbake med informasjon om dette.

Lykke til.